

Hjalmar Modig, fiskare från Hästholmen

En gång i tiden var fisket en viktig näringsgren för invånare i Lysingsbygden. Hjalmar Modig i Hästholmen började fiska år 1907, när han hade gått och läst för prästen. Hjalmar var en av de personer som den nu bortgångne hembygdsvetenskapsforskaren Paul Karlsson intervjuade med tanke på eftervärlden. Här följer ett utdrag ur en intervju som Paul gjorde 1967. Den finns bevarad på kassetband på Ödeshögs kommunbibliotek.

Paul: Hur var det med fisket förr? Det var inte som i våra dagar, inte samma redskap. Och inte hade ni motorbåtar då?

Hjalmar: Nej, det var till att ro. Och segla.

P: Och redskapen då?

H: Jo, nät var det då med, fast det var bomullsnät. Och inte så djupa som de har nu. Vi hade våra grovnät — eller sik- och laknät som vi kallade dem — de var fem fot djupa. Nu är de ju minst tio. Och nylonnät är det.

P: Då fiskade ni rödingen när den lekte också?

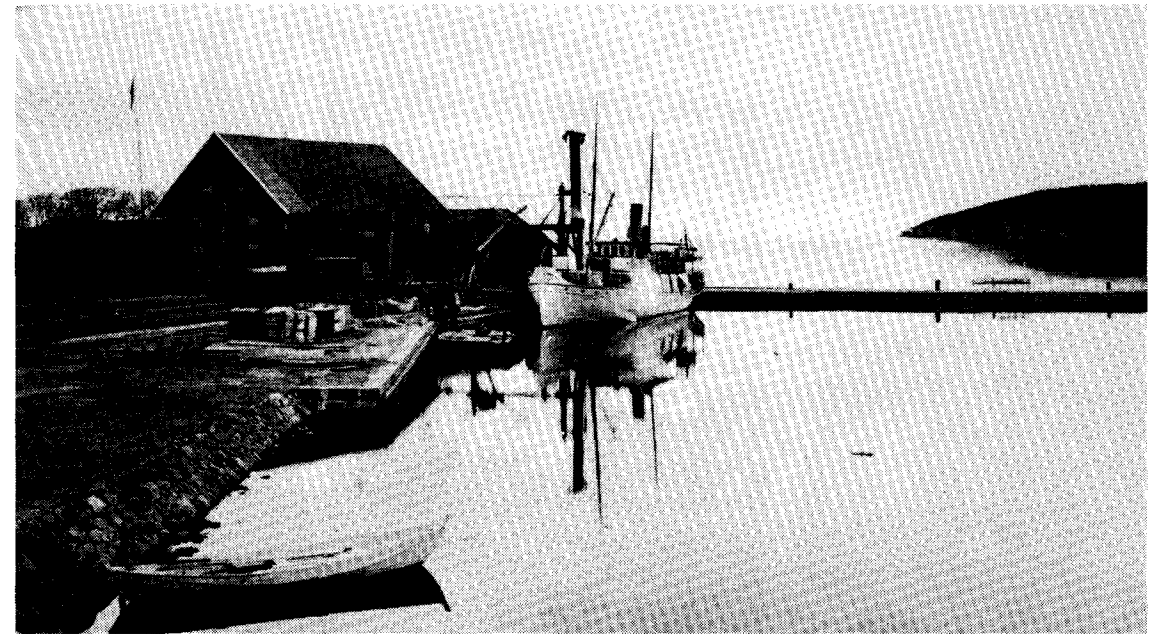
H: Jodå, det gjorde vi.

P: Då gick ni in till land.

H: Ja, alldeles in jämte land, på en till en och en halv meters djup. En gick in till stenarna där och lekte.

P: Hade ni särskilda grejer till det?

H: Jo, vi hade en sån där liten not som man satte vid land i en

Hästholmens hamn i början av seklet, ungefär när Hjalmar Modig började fiska i Vättern

halvcirkel och så hade vi en stake med en tratt, det kallas puls. Och så var det att köra med pulsen i vattnet tills rödingen sprang på nätet. Det ena nätet var det stora grova maskor i och så var det finare i det andra, det var alltså dubbelt.

P: Och ni fick mycket röding på det viset.

H: Ja, de här bröderna Kalle och Johan Pettersson, de gamla fiskarna som döda är, de fick 140 kilo röding borta vid Oxabåsen jämte Omberget en dag på det där strönätet.

P: Men då var inte rödingen så dyr.

H: Nej, inte mer än 60-70 öre. Och inte gick det att sälja den, de fick åka till Mjölby — leja gästgivareshärbud här nere för att åka och sälja den och det var svårt att bli av med den.

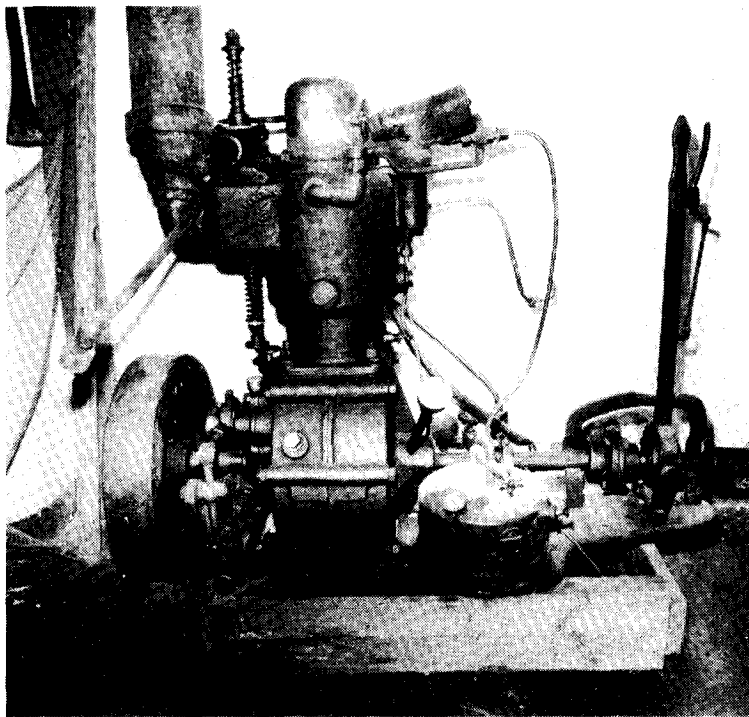
P: Då ni seglade och rodde kunde ni inte åka så långt bort och fiska som de gör nu, till grunden vid Visingsö.

H: Nej, men på sommaren var vi långt ut. Fast inte så förfärligt som till Visingsö, vi åkte inte där förrän vi fick motorbåtar.

P: Vilket år kom motorbåtarna?

H: 1911 skaffade bror min och jag motorbåt. Det var vanliga fotomotorer, råolja. Och den förste som skaffade det var Arvid Johansson i Borghamn. Han skaffade sin 1909.

Båtmotorn är tillverkad på Ödeshögsverken omkring 1902. Det är en encylinders tändkulemotor med omställbar propeller, och finns i dag att beskåda på fiskemuséet i Borghamn
(Foto: OLLE STRÖM)

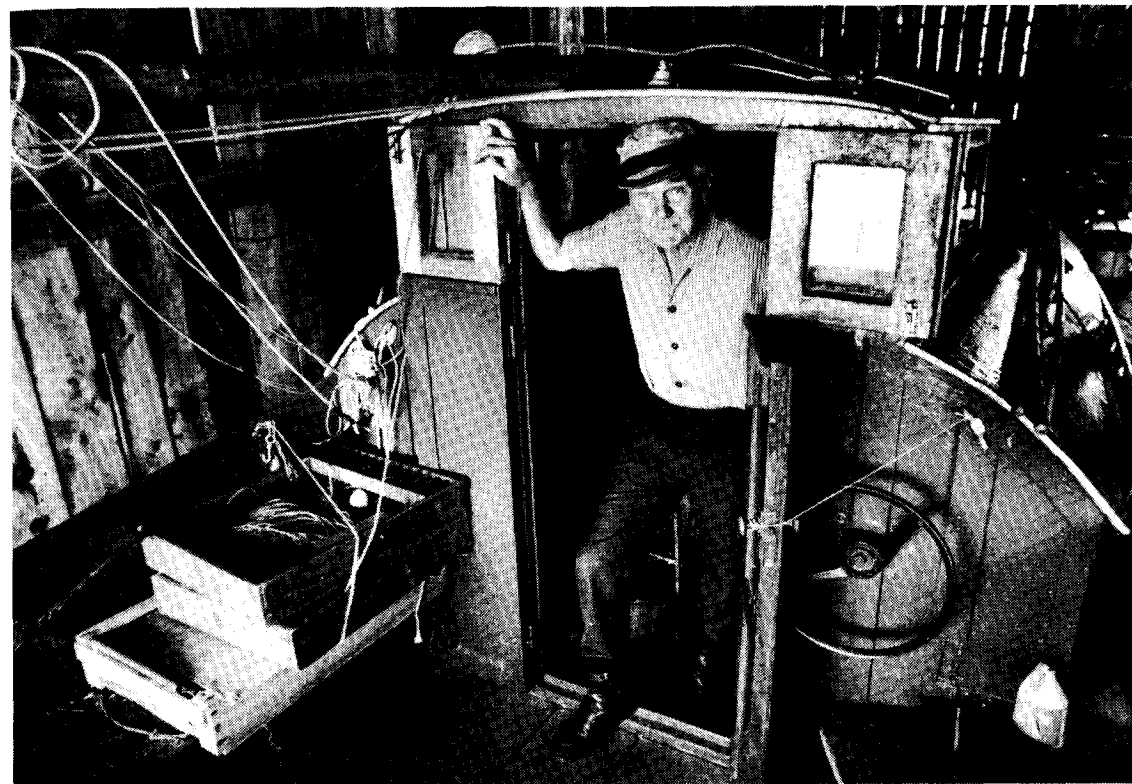
P: Modig har berättat en gång att det blev hägringar på Vättern under kriget.

H: Ja, se det blev det. Det var 1918. Då var jag nere vid sjön efter vatten, man fick ju bära vatten upp till torpet. Då trodde jag att de var vansinniga i Karlsborg som kunde ge sig ut med kanoner och skjuta. Stora härar kom och de gjorde framryckningar och de slog sig ner på isen ibland. Så jag stod därnere tills det var nära tumtjock is på hinkarna. Jag stod där nere närapå en timma och frös, det var kallt så förfärligt. Det var ungefär 20 grader.

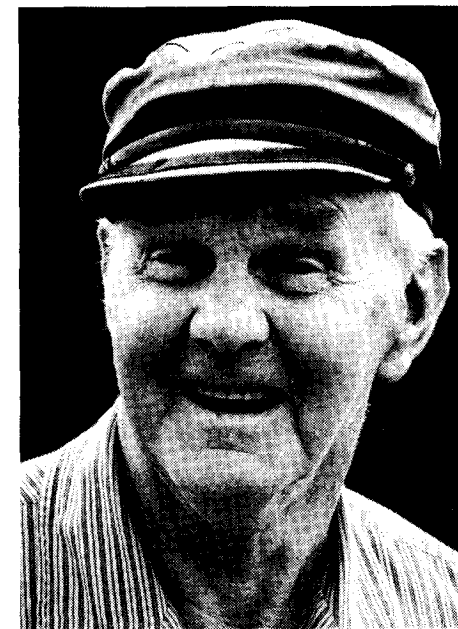
Men när jag kom upp sa jag, att jag kan inte begripa att jag inte hörde när de sköt fast jag såg långa eldstrålar ur kanonerna, på ett par-tre meter. Det här var vid sextiden på eftermiddagen. Och det var klart och vackert väder och precis lugnt.

När jag kom upp sa jag, att jag kan inte begripa att de törs vara med så mycket folk på sjön där och stora kanoner att åka fram med. "Du såg väl syner" sa far min, och så var det ju.

Men sen talade jag om det för fröken Key och hon tog vid sig förskräckligt att jag inte hade gått dit (till Strand) och sagt åt henne att hon skulle ut och kika på det. Hon sa att det var slaget med fransmännen vid Flandern, för det hade varit just då. Det var solen som kastade reflexen som slog ner på sjön.

Henning Johansson började fiska i Vättern 1928 tillsammans med sin bror Erik. Båten "Havsörn" är specialbyggd för Vättern som kan vara hård nog. "Vågorna gick 6-7 meter höga när det var som värst", säger Henning. "Då kunde man inte se Omberg längre." Mest fisk fick han en dag 1973, då drog bröderna Johansson upp 198 kg röding. "Vi klarade oss på fisket. Nu skulle det nog kosta en kvarts miljon kronor för den som vill dra i gång som fiskare. Och det är dåligt med fisk, fast vattnet har blivit renare sedan början av 1960-talet."
(Foto: OLLE STRÖM)

Många av Vätterns fiskare har haft hemmahamn i Borghamn, också under senare år. Här landas 300 kg sik på kajen

*Fiskebåtarna i Vättern har ett speciellt utseende och är dimensionerade för att klara hård sjö
(Foto: CARL-ERIK HURTIG)*

P: Vad tror Modig om fiskets framtid här i Vättern? Kommer det överhuvud taget att bli några fiskare?

H: Det blir mindre och mindre år för år, antar jag, om det håller på så här. Det är så mycket kvicksilver i fisken. De tog upp röding här i Huskvarna, det stod i tidningen nu på eftersommaren, en röding hade 1 170 mg. Och det får ju inte vara 1 mg en gång, så den är ju livsfarlig att äta.

*På fiskerimuseet i Borghamn finns olika sorters redskap från fiskets storhetstid i Vättern
(Foto: OLLE STRÖM)*

